

نشست نود و یکم - نکاتی من باب روزهای اعتکاف

بسم الله الرحمن الرحيم

اعتکاف و فلسفه وجودی اش چیست؟

ایام رجب مخصوصا روز های پیش رو از امشب ایام اعتکاف است. اعتکاف چیست؟ اصل اعتکاف سه روز وقوف در مسجد با حالت روزه است. اصل اعتکاف این است و بقیه مثل عبادات و ... لواحق آن است؛ البته اخیرا کارهای عجیب در مسجد می کنند، اما قدیم اینطور بود که حرمت مسجد را نگه می داشتند و در مسجد هرکاری نمی کردند. الان برای اینکه بچه ها در مسجد بمانند، پلی آستین بازی می کنند؛ مجبور نیستند بمانند، سه روز بچه اردو برود هم بازی می کند. اعتکاف فلسفه وجودی اش دور شدن از زندگی عادی است؛ نه اینکه زندگی عادی را مسجد بیاوری. حالا برخی مسجد ها کارهای عجیب می کنند، مثلا منوی غذا را از قبل اعلام کرده اند؛ داریم می رویم اعتکاف، انگار کلا رستوران رفته ایم. قرار است شما سه روز با روزه و با وقوف در مسجد از دنیای پیرامون خود جدا شوید، نه اینکه همان دنیا را آنجا هم بیاوری. این موبایل محترم را نبرید و اگر هم خیلی ضروری است و می برید، به همه بگویید من دارم اعتکاف می روم و نهایتا نیم ساعت در روز هستم؛ شما حج می روید هم جواب موبایل نمی توانید بدهید. دارید می روید اعتکاف، اساسا قرار است از دنیا فاصله بگیرید؛ فلسفه وجودی اش یک فاصله گرفتن از دنیای پیرامون است، برای اینکه یک بار دیگر به زندگی تان نگاه کنید. حتی اعتکاف نباید داخلش یک بند سخنرانی و سینه زنی باشد؛ این بیچاره سکوت لازم دارد. حالا اشکال ندارد یک سخنرانی و گعده ای برای تقویت تفکر باشد که سکوت انسان به تفکر بگذرد و به خیالات نگذرد. حتی سخنرانی هم یک اندازه ای دارد، چه برسد به پخش انیمیشن و نقد فیلم. بماند برخی مسجد ها اتاق فرار درست کرده اند، طرف قرار است بعد سه روز از مسجد فرار کند.

فلسفه وجودی اعتکاف سه روز کردن از دنیا است برای اینکه شما یک جور دیگر زندگی خود را نگاه کنید. لذا خوردن و آشامیدن، دیدنی ها و شنیدنی هایتان را کنترل می کنید؛ سه روز می روید به یک خلوتی تا دوباره خودتان و زندگی تان را پیدا کنید.

انسان چگونه می شود امری را بر خود واجب کند؟

یک نکته بسیار جالبی که اعتکاف دارد روز اول و روز دوم وقوف در مسجد و روزه کاملا اختیاری است، اما اگر روز اول و دوم را روزه گرفتید، روز سوم دیگر واجب است. خیلی عجیب است که انسان می تواند کاری کند که یک چیزی به او واجب شود.

انسان قدرتی دارد که می تواند چیزی را به خود واجب کند؛ این نگاه اساسا بر عکس آن نگاهی است که فکر می کند انسان آمده تا واجبات را بردارد که آزاد باشد. در صورتی که کمال انسان در آن است که بتواند کاری کند تا امور خدا بر او واجب شود. اصلا کمال انسان در این است که اموری که بر بقیه واجب نیست، به او واجب شود؛ مثل پیامبر گرامی اسلام، نماز شب که به من و شما واجب نیست، به ایشان واجب است. چرا به ایشان واجب است؟ چون به سطح بالاتری از کمال و مسئولیت در زندگی رسیده است و خدا گفته است شما با این سطح از مسئولیت که داری، نماز شب بر تو واجب است. بلاتشبییه مانند کسی که می خواهد آتش نشان شود؛ به او ورزش کردن واجب است چون باید از دیوار راست بالا بروی، دیگر نمی توانی بخوری و بخوابی. اگر برای بقیه مردم ورزش کردن واجب نیست، برای او واجب است؛ این وجوب به دلیل مسئولیت به وجود می آید چون مسئولیت ویژه ای دارد. یک چیزی بر او واجب می شود که به بقیه واجب نیست. چنانکه بر انبیا الهی به ویژه پیامبر گرامی اسلام چون مسئولیت هدایت بشر را دارند، یک چیزی بر او واجب است که بر دیگران واجب نیست. اعتکاف یعنی آنقدر انسان دارد رشد پیدا می کند که مسئولیت دار زندگی می کند، یک چیزی به او واجب است که بر بقیه واجب نیست. این فرهنگی است که باید از اعتکاف اخذ کنیم و در زندگی خود نیز پیاده کنیم، چه آن هایی که اعتکاف می روند و چه آن هایی که اعتکاف نمی روند؛ فرقی نمی کند.

تکلیف کسانی که اعتکاف نمی روند چیست؟

بالاخره ممکن است من به هر دلیلی نتوانم اعتکاف بروم. اشکال ندارد اما نباید از این موضوع غفلت کنند. اعتکاف نرفتن به این معنی نیست که در این سه روز را چون اعتکاف نیستی، برای خودت بخور و بخواب و راحت باش؛ نه. من نتوانستم بروم، اما این فرصتی است که من باید از آن استفاده کنم. حالا این چه فرصتی است؟ انسان می تواند با کمال یافتن، مسئولیت دار بشود و مسئولیت دار شدن، اموری را بر او واجب کند که بر هیچ کس دیگر واجب نیست. تو باید این کار را بکنی چون تو یک ماموریت ویژه داری؛ بقیه نکردند هم نکردند. اموری که انسان خودش آنها را بر خودش واجب می کند، امور رشدی و کمالی است که نشان از رشد عقلانیت انسان است. مثل اینکه حضرت آقای بهجت می فرمودند: طلبه اگر می خواهد طلبه شود، باید تلویزیون دیدن را بر خود حرام کند. اگر تو مسئولیت این است که بار جامعه را بکشی، یک چیزهایی بر تو حرام است؛ ممکن است بر بقیه حرام نباشد، اما بر تو هست چون تو مسئولیت بزرگی برای خودت قائل شدی. انسان به اندازه ای که برای خود مسئولیت قائل می شود، اموری را بر خود واجب می کند که بر دیگری واجب نیست؛ لذا اعتکاف تمرین مسئولیت دار شدن است. زندگی به سبک ماموریت، خیلی حقیقت بلندی است. چه اعتکاف می رویم و چه نمی رویم این ماموریت دار زندگی کردن نکته مهمی است که به نظر می رسد لازم است همه به آن توجه کنیم. ان شاء الله که اعتکاف همه قبول باشد و همه ماموریت دار زندگی بکنیم.

اللهم صل علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم